

ARUBA

Examen HAVO

2018

Tijdvak-1
8 mei
7:30-10:00

Geschiedenis

Correctie- voorschrift

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling voor het schooljaar 2017 - 2018

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de volgende regels.

Voor de beoordeling zijn de volgende regels van belang:

1. De directeur stelt zo spoedig mogelijk het door de kandidaten gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen aan de examinerator ter hand.
2. De examinerator ziet het werk zo spoedig mogelijk na, wijst er de onvolkomenheden in aan en geeft het werk aan de gecommiteerde.
3. De gecommiteerde beoordeelt het zo spoedig mogelijk en levert het resultaat van de beoordeling uiterlijk twee dagen voor de bekendmaking van de cesuur in.
4. Indien de commissie, belast met de vaststelling van de opgaven, bindende normen voor de beoordeling van het werk heeft opgesteld, passen de examinerator en de gecommiteerde deze bij hun beoordeling toe.
5. Indien voor een vak twee of meer examineratoren optreden, bepalen zij in onderling overleg de behaalde scores per vraag. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie van de desbetreffende school. De voorzitter van de examencommissie kan hierbij in overleg treden met de voorzitter van de gecommiteerden. De voorzitter van de gecommiteerden kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde wordt gemiddeld met de dichtstbijzijnde beoordeling van de examinerator en de eerste gecommiteerde.
6. De examinerator en gecommiteerde drukken hun beoordeling uit in een cijfer uit de schaal van cijfers 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal aan de hand van de omzettingstabel. De examinerator en gecommiteerde vermelden de door hen toegekende cijfers niet op het werk zelf, doch op een afzonderlijk vel papier.
7. De examinerator vult de vastgestelde cijfers voor het schriftelijk examen in op een lijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld. De examinerator en de gecommiteerde ondertekenen de lijst.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende regels van toepassing:

- 1 De examinerator tikt in de digitale versie van het scoreblad, verstrekt door het Examenbureau, de namen en/of nummers van **alle kandidaten** en het aan iedere kandidaat toegekende aantal scorepunten per vraag.
2. Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die **geen gehele getallen** zijn, of een **score minder dan 0** zijn **niet toegestaan**.
3. Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.4 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.5 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
4. Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de letter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
5. Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
6. Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

7. Indien de examiner of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het Examenbureau. Het is **niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel**. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 8. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 9. Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur. De directeur of een door hem aangewezen persoon stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het Examenbureau heeft de correctievoorschriften vastgesteld. De corrector mag **niet afwijken van het correctievoorschrift**.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
- NB3 Als het Examenbureau vaststelt dat een (centraal) examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld in een erratum naar de directeur van de scholen gestuurd.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In geval dat het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen. In dat geval houdt het Examenbureau bij de vaststelling van de cesuur/N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 77 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1. Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.
2. Als er in het correctiemodel sprake is van voorbeelden van een juist antwoord dan wordt hiermee gewezen op enkele voorbeelden van juiste antwoorden, dit betekent niet het juiste antwoord gelimiteerd is tot deze voorbeelden.

4 Het beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Score
1	maximumscore 1 B	1
2	maximumscore 2 Strekking van een juist antwoord: Door het uitbreken van de oorlog moesten veel mannen als soldaat de oorlog in, hierdoor kwam een groot deel van de economie stil te liggen. De oplossing was de inzet van vrouwen op posten die normaal door mannen ingevuld werden. Een voorbeeld hiervan is te zien in bron 1. Na de oorlog kwamen de mannen terug, zij wilden hun oude banen terug, maar de vrouwen, die nu gewend waren te werken, waren het hier niet mee eens en begonnen hun rechten op te eisen. Zo droeg de oorlog bij aan vrouwenemancipatie. <i>Opmerking:</i> 1 punt voor een goede uitleg, 1 punt voor juist gebruik van de bron.	1 1
3	maximumscore 2 C – F – D – A – B – E <i>Opmerking:</i> Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt er 1 scorepunt toegekend.	2
4	maximumscore 1 Democratie – fascistisch – Generaal Franco - socialisten	1
5	maximumscore 2 In de bron is te zien dat het economisch heel slecht ging, waardoor veel bedrijven de deuren moesten sluiten. De economische zware tijden voor Duitsland waren met name tussen 1919 en 1933. Of 1919-1933 is de periode van de Republiek van Weimar, in deze periode ging het economisch slecht met Duitsland.	2

Vraag **Antwoord** **Score**

6 **maximumscore 2**
Strekking van een juist antwoord:
Door de Beurskrach in de VS kwam er een einde aan het Youngplan, waar Duitsland voor een groot deel economisch van afhankelijk was. Met het stoppen van dit plan raakt Duitsland weer in een diepe economische crisis en terugbetalen is onmogelijk. Deze zwakke economie geeft Hitler de gelegenheid zich op te werpen als grote redder van Duitsland: hij belooft dat hij degene is die Duitsland kan helpen. Een groot deel van het wanhopige Duitse volk gelooft Hitler en gaat hem steunen. **2**

Opmerking:

Het volgende antwoord kan ook goed gerekend worden: Door de economische problemen in de Verenigde Staten, kwam de Duitse economie ook in de problemen omdat de Verenigde Staten een belangrijke afzetmarkt van Duitsland was. Daardoor verloren veel Duitsers hun baan en gingen opzoek naar een sterke leider die de problemen snel kon oplossen.

7 **maximumscore 2**
Meerdere antwoorden mogelijk
Voorbeelden van kenmerken:
-Herstel van orde en rust door het gezag van een sterke staat (Napoleon, Bismarck, Caesar en Mussolini streefden allemaal naar een sterke staat).
-Het leidersprincipe (de leider beslist) (bijvoorbeeld: het feit dat het de reuzenkleedkamer is (grote leiders) of de vergelijking met grote leiders uit het verleden).
-De verheerlijking militarisme of oorlog (alle vier leiders op de schilderijen hebben succesvol oorlog gevoerd, of de verwijzing naar Bismarcks bloed en ijzer).
-Paramilitair geweld (de verwijzing naar Mussolini's zwarthemden).
-Nationalisme (het onderschrift, ik wil zoiets als dit, maar in de laatste Duitse mode).
-Fascisme (de verwijzing naar Mussolini).
etc

Opmerking:

1 punt per aspect, maximaal 2 punten. Zonder uitleg geen punten. **2**

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 2	
8	<p>Eigen antwoord:</p> <p>Voorbeelden van argumenten die de betrouwbaarheid van de bron ondersteunen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -het is een dagboek, waarom zou ze in haar dagboek (privé) liegen? -de uitspraak van Hess is na te zoeken -de uitspraken van Hilda passen bij de het beeld van gehersenspoelde jongeren in deze periode <p>Voorbeelden van argumenten die wijzen op de onbetrouwbaarheid van de bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> -De informatie is uit de tweede hand -Er worden niet onderbouwde cijfers genoemd. Hoe komt ze bijvoorbeeld aan het cijfer dat 50% geen maagd meer is? <p><i>Opmerking:</i> 1 punt per juist gebruikt argument, maximaal 2 punten.</p>	2
	Maximumscore 2	
9	<p>Er is sprake van continuïteit in Hitlers buitenlandse politiek. In de bron is te zien dat hij zowel voor als na de conferentie (1938) bezig was met het uitbreiden van zijn grenzen/ vormen van het Derde Rijk (oude grenzen herstellen en zorgen voor meer leefruimte voor de Duitsers).</p>	1
	Maximumscore 3	
10	<p>De eerste alinea is objectief, want met de annexatie van Tsjechoslowakije verschoof de Duitse grens inderdaad meer naar het oosten. Daarnaast werd Stalin vanwege het wantrouwen niet uitgenodigd door het Westen bij de besprekingen in München.</p> <p>In de tweede alinea is sprake van standplaatsgebondenheid. Het is niet met zekerheid te zeggen dat alleen Sovjet-Unie spanning had met Duitsland. Frankrijk en Groot-Brittannië waren niet van plan om een bondgenootschap met Duitsland te vormen.</p>	3
	Maximumscore 2	
11	<p>Strekking van een juist antwoord:</p> <p>Hitler wil zijn Derde Rijk met name naar het oosten uitbreiden (Lebensraum). Hij wilde aanvankelijk Engeland snel verslaan om daarna zijn aandacht op de Sovjet-Unie te kunnen richten. Na het verlies van de Slag om Engeland in oktober 1940, richtte Hitler zich op het oosten. Door dit verlies viel het te verwachten dat er ook nog aanvallen vanuit het Westen zouden komen.</p>	2

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 3	
12	<p>Eigen antwoord</p> <p>Voorbeelden van argumenten voor de stelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Als Groot-Brittannië en Frankrijk eerder hadden ingegrepen in plaats van de appeasement politiek, waardoor Hitler steeds zijn zin kreeg, was Duitsland nooit zo sterk geworden en was oorlog voorkomen. -Stalin werd niet uitgenodigd bij de Conferentie van München; een cruciale fout. <p>Voorbeelden van argumenten tegen stelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Hitler was sowieso op oorlog uit. Dit hadden Groot-Brittannië en Frankrijk niet tegen kunnen houden. -De opkomst van het fascisme en nationaalsocialisme zorgden voor grote oplopende spanningen en een polarisatie binnen Europa. <p><i>Opmerking:</i> 3 punten voor een goede argumentatie, 1 punt aftrek voor minder dan 2 argumenten.</p>	3
	Maximumscore 3	
13	<p>Bron 7 is uit de periode 1945-1960. Het is de periode na de conferentie van Jalta, het einde van de Tweede Wereldoorlog, de periode van Mccarthyisme en de 'red scare'.</p> <p>Bron 8 is uit de periode 1942- 1945, want na de Japanse aanval op de Amerikaanse marinebasis Pearl Harbor deden de Verenigde Staten vanaf januari 1942 samen met de Sovjet-Unie actief mee in de oorlog tegen Duitsland. Zowel met materiaal als mankracht werden de Russen geholpen door de Verenigde Staten. Deze samenwerking eindigde in 1945 toen de Tweede Wereldoorlog voorbij was en de spanning tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie toenam; het begin van de Koude Oorlog.</p> <p><i>Opmerking:</i> Voor bron 7 kan ook worden volstaan met de periode van het McCarthyisme/ red scare en voor bron 8 met de deelname van de Verenigde Staten aan de Tweede Wereldoorlog. Goede vergelijking 1 punt, per juiste periode 1 punt.</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 2	
14	<p>Strekking van een juist antwoord: Truman schrijft over het uitvinden van de atoombom. Hij wil de bom gebruiken tegen Japan, wat uiteindelijk het einde van de Tweede Wereldoorlog zou betekenen. Er wordt ook verwezen naar het feit dat het maar goed is dat Stalin deze bom niet uitgevonden heeft. De bom past ook goed bij de Koude Oorlog, omdat de bom een grote rol zou spelen in de wapenwedloop.</p> <p><i>Opmerking:</i> 1 punt voor het verband met de Tweede Wereldoorlog, 1 punt voor het verband met de Koude Oorlog.</p>	<p>1 1</p>
	Maximumscore 1	
15	<p>Direct. Direct. Indirect. Direct.</p> <p><i>Opmerking:</i> 4 antwoorden goed 1 punt</p>	1
	Maximumscore 1	
16	<p>A – II B – IV C – I D – III</p> <p><i>Opmerking:</i> 4 antwoorden goed 1 punt</p>	1
	Maximumscore 2	
17	<p>De grafiek gaat over vluchtelingen van de DDR naar de BRD. Het begint in 1949, want in dat jaar werd Duitsland gesplitst in twee nieuwe staten DDR en BRD. Het eindigt in 1961, want in dat jaar werd de Berlijnse muur gebouwd, waardoor het laatste gat in het ijzeren gordijn werd gedicht. Het aantal vluchtelingen was niet meer in de duizenden zoals in de grafiek wordt getoond.</p> <p><i>Opmerking:</i> 1 punt voor uitleg 1949 1 punt voor uitleg 1961</p>	<p>1 1</p>

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 2	
18	<p>Bron 10: De bron staat negatief tegenover Amerikaanse inmenging: de VS staat op een karretje dat getrokken wordt door andere landen die (als een hond achter een bot) achter een zak geld aan lopen.</p> <p>Bron 11: De bron staat negatief tegenover de communistische inmenging in Europa: communistische landen zijn met een touw vastgebonden aan palen, vast gemaakt met hamer en sikkel, zij plukken naïef bloemetjes terwijl Stalin als de zon lachend toekijkt.</p> <p><i>Opmerking:</i> 1 punt per juist uitgelegde bron</p>	<p>1</p> <p>1</p>
	Maximumscore 1	
19	B	1
	Maximumscore 2	
20	<p>Argument oorzaak: Door het 'uitbreken' van de Koude Oorlog groeide de spanning tussen de Verenigde Staten en Sovjet-Unie enorm en gingen deze landen zich uit voorzorg bewapenen.</p> <p>Argument gevolg: De bewapeningswedloop begon al aan het einde van De Tweede Wereldoorlog, toen de Verenigde Staten over kernwapens bleek te beschikken. De Sovjet-Unie wilde als reactie hierop ook over kernwapens beschikken. Deze spanningen groeiden en het gevolg was de Koude Oorlog.</p> <p><i>Opmerking:</i> 1 punt voor een argument voor oorzaak, 1 punt voor een argument voor gevolg.</p>	2
	Maximumscore 3	
21	<p>De prent komt uit 1974: de Verenigde Staten was de Vietnamoorlog al lange tijd aan het verliezen en had verschrikkelijke middelen (Napalm, Agent Orange) ingezet in een poging de oorlog te winnen, dit had ertoe geleid dat de Zuid-Vietnamese bevolking alleen maar in de armen van het communisme werd gedreven.</p> <p>Voorbeelden beeldelementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -De Vietnamees die gekruisigd wordt en letterlijk in de steek gelaten. -De prent als 'parodie' op de kruisiging van Jezus; de Vietnamees sterft als martelaar voor het communisme. <p><i>Opmerking:</i> 1 punt voor een juiste uitleg, 1 punt per juist gebruikt beeldelement (maximaal 2 punten).</p>	<p>1</p> <p>2</p>

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 1	
22	1 1954. 2 Zelfstandig. 3 Grondwet. 4 Internationale verdragen.	1
	Maximumscore 2	
23	Het Statuut is de grondwet voor het gehele Koninkrijk en daarmee de hoogste wet. De zelfstandige landen mogen eigen wetten maken, maar alleen als deze in overeenstemming zijn met het Statuut. De grondwetten van de zelfstandige landen moeten getoetst kunnen worden aan het statuut en mogen niet botsen.	2
	Maximumscore 2	
24	Een belangrijk uitgangspunt van het statuut is dat de landen elkaar steunen in geval van nood. Gezien het feit dat Nederland de meeste hulp (stabilisatie/veiligheid/wederopbouw) kan bieden, is Nederland betrokken bij de wederopbouw.	2
	Maximumscore 1	
25	c	1
	Maximumscore 1	
26	Onjuist Onjuist Juist Juist	1
	Maximumscore 2	
27	Het parlement heeft als taak om de begroting goed te keuren. Als de ministers een goedgekeurde begroting overschreden door extra uitgaven, dan dient het parlement dit ook goed te keuren.	2
	Maximumscore 2	
28	De Gouverneur kan de bevelhebber van de mariniers schorsen bij wanbeleid of, in uitzonderlijke gevallen, de mariniers mobiliseren. De situaties beschreven in bron 14 vallen niet onder deze speciale bevoegdheid van de gouverneur, hij kan dit dus niet aanpakken.	2

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 3	
29	Als er dusdanige meningsverschillen tussen het parlement en het kabinet bestaan dat het kabinet niet meer kan steunen op een meerderheid van de parlementariërs, dan kan het parlement besluiten nieuwe verkiezingen te houden. Andersom is ook mogelijk: de ministers kunnen het parlement ontbinden en nieuwe verkiezingen uitroepen als er een conflict ontstaat tussen de regering en het parlement of als het parlement niet meer een goede afspiegeling vormt van de laatstgehouden verkiezingen. In dit geval moet de regering ook zelf aftreden. Dit wordt het ontbindingsrecht genoemd. Een kabinet dat afgetreden is, blijft op verzoek van de gouverneur nog aan totdat er een nieuw kabinet is gevormd, omdat het land anders onbestuurbaar zou worden. We noemen zo'n kabinet demissionair.	3
	Maximumscore 1	
30	B	1
	Maximumscore 2	
31	Bij de verkiezing van 2013 waren er 57.800 (57.794) geldige stemmen. Dat betekent dat partijen buiten de Staten een week de tijd kregen om handtekening te verzamelen van 1% van de geldige stemmen van de vorige verkiezing. Dat is 578.	2
	<i>Opmerking:</i> Het antwoord: "Je hebt 1% van de kiezers van de vorige verkiezingen nodig", kan ook goed gerekend worden.	
	Maximumscore 2	
32	f,d,b,e,c,a	
	<i>Opmerking:</i> Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt er 1 scorepunt toegekend.	2
	Maximumscore 3	
33	-kiesdeler: 2110 (1pt). -zetels per partij zonder restzetel: (1pt). POR 3, AVP 4, RAIZ 2, UPP 1, MEP 5, RED 3 Zetels per partij met restzetels: (1pt). POR 3, <u>AVP 5</u> , RAIZ 2, UPP 1, MEP 6, RED 4.	
	<i>Opmerking:</i> 1 punt voor berekening kiesdeler, 1 punt voor berekening partij zonder restzetel, 1 punt voor berekening restzetel. Alle berekeningen goed is 3 punten, zonder berekeningen 0 punten.	1 1 1

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 3	
34	<p>Eigen antwoord:</p> <p>Voorbeelden van argumenten die de petitie ondersteunen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Nederlanders in het buitenland mogen ook aan de Nederlandse verkiezingen meedoen -Veel van de in het buitenland wonende Arubanen, wonen tijdelijk in het buitenland. Ze komen in de toekomst weer op Aruba wonen, het is dan ook oneerlijk dat ze niets over deze toekomst te zeggen hebben. -Arubanen in het buitenland hebben bepaalde expertise, dit zou een gunstig effect op de verkiezingen kunnen hebben <p>Voorbeelden van argumenten tegen de petitie:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Waarom zouden Arubanen die niet op Aruba wonen iets te zeggen moeten hebben over het bestuur, ze betalen immers geen belasting. -Logistiek is het erg ingewikkeld om kiezers uit het buitenland te laten registreren. -Arubanen die in het buitenland wonen zijn in veel gevallen langdurig in het buitenland, hierdoor hebben veel van hen het contact met het dagelijks leven op Aruba verloren en hebben ze dus geen zicht op wat er politiek speelt. <p><i>Opmerking:</i> 1punt per goed argument, maximaal 3 argumenten.</p>	3
35	Maximumscore 1 a en b	1
36	Maximumscore 2 De Algemene Rekenkamer houdt toezicht op de uitgaven en begroting van de overheid. De Algemene Rekenkamer draagt dus ook bij aan het voorkomen van corruptie (adviezen zijn in principe openbaar).	2
37	Maximumscore 1 D	1
38	Maximumscore 2 Strafzaak, want de betrokken minister en ambtenaren zijn verdacht van het plegen van strafbare feiten, zoals corruptie, witwassen etc.	2
39	Maximumscore 2 De reden hiervoor is dat er een scheiding van machten bestaat. De uitvoerende macht (de minister) mag zich niet bemoeien/ mengen in zaken van de rechterlijke macht.	2

Vraag	Antwoord	Score
40	Maximumscore 3 Eigen antwoord	3

Opmerking:
Minder dan 50 woorden 1 punt aftrek.

5 Inzenden scores

De examiner verwerkt na de eerste correctie de scores van alle kandidaten in alfabetische volgorde in de digitale versie van het scoreblad. Dit scoreblad wordt door het Examenbureau verstrekt.

De examiner mailt dit ingevulde voorlopige scoreblad, nog voordat het werk naar de gecommiteerde wordt gestuurd, naar het Examenbureau.

Nadat de bespreking van het werk met de gecommiteerde heeft plaatsgevonden, past de examiner het voorlopige scoreblad aan en stuurt deze **definitieve versie** naar het Examenbureau.

Het Examenbureau analyseert de scores en stelt de **definitieve cesuur/N-term vast**. Na vaststelling **ontvangen de directeuren van de scholen de omzettingstabel** voor het desbetreffende vak van het Examenbureau.

6 Bronvermeldingen

Boeken

Fromm, B. (1943). *Blood and Banquets: A Berlin Diary*. Simon & Schuster.

Taylor A.J.P. ed.(1996) *History of the twentieth century*. Londen, BPC publishing.

Websites

Harry S. Truman Presidential Library & Museum. Pages from President Truman's diary, July 17, 18, and 25, 1945. Geraadpleegd 25 april 2018, van https://www.trumanlibrary.org/whistlestop/study_collections/bomb/large/documents/fulltext.php?fulltextid=15

NoticiaCla (16 januari 2017). Maatregelen na twee incidenten marinierskazerne Aruba Geraadpleegd 25 april 2018, van <https://www.noticiacla.com/news/8375>

Noticiacla (21 augustus 2017) Minister Croes hedenochtend aangehouden. Geraadpleegd 25 april 2018, van <https://www.noticiacla.com/news/10685>

NRC (15 september 1997). Arubaans kabinet dient zijn ontslag in. Geraadpleegd 25 april 2018, van <https://www.nrc.nl/nieuws/1997/09/15/arubaans-kabinet-dient-zijn-ontslag-in-7367729-a871894>

Petities.nl, Kiesrecht voor Arubanen niet-woonachtig in Aruba. Geraadpleegd 25 april 2018 van petities.nl/petitions/kiesrecht-voor-Arubanen-niet-woonachtig-in-Aruba

Illustraties

Bron 1. Onbekend, *Woman bus conductor*. [Online afbeelding], Geraadpleegd 14 september 2018, van https://wha.mediafiler.net/iam/start/wha-archive?fc=browse&queryid=de1be7506d4595716218abe0a198b6f9&column=5&listview=overview&view=preview&fileid=1&fuid=WHA-003a%2FWHA_003_0339.jpg

Bron 2 Römer W. [Online afbeelding], Geraadpleegd 25 april 2017, van <https://static.examenblad.nl/9336116/d/ex2016/ha-1021-a-16-1-b.pdf>

Bron 3 Onbekend. (1932) *The giants robbing-room*. [Online afbeelding], Geraadpleegd 25 april, van <https://punch.photoshelter.com/image/I0000mtoZUQFYptU>

Bron 5. Duitse expansie 1935-1939. Dat is geschiedenis. J van Bon, Nijgh Versluis, 2000, Baarn.

Bron 7. How Red is the Little Red Schoolhouse, *Small wonder: The Little Red School House in History and Memory*. J Zimmerman, 2014, Yale University Press.

Bron 8. Onbekend. *This man is your friend* [Online afbeelding],
<https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc230/>

Bron 11. Nieuwste Amerikaanse motortype. *Sovjet magazine Krokodil*

Bron 12. Afbeelding afkomstig van thinglink.com [Online afbeelding].

Bron 13. Michael Cummings, archive.cartoons.ac.uk [Online afbeelding].

11

